

Голас Рацзімы

№ 38 (1402)

ВЕРАСЕНЬ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА
РУБЛЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

Галоўнай справай жыцця лічыць Васіль МАСАЙЛА ўзвядзенне Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода. Ён тут адзін з ветэранаў будоўлі.
Фота В. ЦІШКОУСКОЙ.

ТРОЙЧЫ СЛАВІЦА ЧАЛАВЕК...

Кожны год на прамысловыя прадпрыемствы і будоўнічыя пляцоўкі, у калгасы і саўгасы краіны прыходзіць маладое папаўненне — учарашнія школьнікі, выпускнікі тэхнікумаў і прафесіянальна-тэхнічных ву-

чылішчаў. Яны знаёмяцца з новымі калектывам і яго традыцыямі, з вытворчым працэсам. Моладзь пачынае свой працоўны шлях.
Даследаванні сацыёлагаў і практычны вопыт паказваюць,

што перыяд сацыяльнай адаптацыі маладога пакалення працягваецца, як правіла, два-тры гады. За гэты тэрмін навічок павінен стаць кваліфікаваным спецыялістам. І тут многае залежыць ад яго здольнасцей, ад жадання праявіць сябе, ад правільнага выбару прафесіі. Многае, але не ўсё.

Самаадданасці і жадання добра працаваць часта бывае недастаткова. Спачатку юнаку або дзяўчыне не хапае прафесіянальных ведаў, практычных навыкаў, проста жыццёвага вопыту. Таму ў гэты час вельмі важна дапамагчы маладому чалавеку ўвайсці ў рабочы калектыв. Працэс гэты складаны, карпатлівы, ад яго залежыць не толькі лёс адной канкрэтнай асобы — пачынаючага рабочага. Яшчэ К. Маркс пісаў, што перадавыя рабочыя ўсведамляюць, што будучае іх класа поўнасю залежыць ад вы-

хавання падростаючага рабочага пакалення.

У нашай краіне вядзецца вялікая і плённая работа па выхаванню маладой змены рабочага класа і калгаснага сялянства. І ў ліку найбольш актыўных форм гэтай работы — настаўніцтва.

Імкненне дапамагчы слабаму стаць моцным, навучыць маладога, нявопытнага рабочага ўсім тонкасцям свайго майстэрства — з'ява не новая ў нашай краіне. Хіба ў гады вайны не былі настаўнікамі старыя, вопытныя рабочыя, калі да станкоў і мартэнаў становіліся маладыя хлапчукі? Хіба не былі настаўнікамі ў свой час сёстры Вінаградыва або Аляксея Стыханаў? Цяпер, аднак, настаўніцтва набыло іншы змест. Навучыць маладога чалавека працаваць — зараз толькі пачатковая ступень дзейнасці настаўнікаў. Выхаваць у моладзі пачуццё высокай адказнасці, па-

вагі да абранай прафесіі і гордасць за яе, развіць патрэбу пастаянна павышаць дзелавую кваліфікацыю і культурны ўзровень, навучыць правільна паводзіць сябе ў грамадстве і ў быце — вось асноўны змест дзейнасці грамадскіх выхавальцаў сёння.

«Настаўнікі — гэта кадравыя рабочыя, якія валодаюць высокім майстэрствам, багатым жыццёвым вопытам, і, я б сказаў, таленавітыя педагогі. Яны па добрай волі, па прызначэнню душы вучаць моладзь працавітасці, майстэрству, выхоўваюць яе на гераічных традыцыях нашага слаўнага рабочага класа», — так сказаў пра настаўнікаў Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. Брэжнёў.

У Беларусі, як і па ўсёй краіне, вялікую работу па развіццю руху настаўніцтва праводзяць прафсаюзы і камсамол.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

ЯК У ГОМЕЛІ ВЫЙГРАЛІ ЭКА- ЛАГІЧНУЮ БІТВУ

[«Санітарны цэх горада»]
стар. 2—3

КУРС НА СУПРАЦОУНІЦТВА ЗРАЗУМЕЛЫ І БЛІЗКІ УСІМ

[«Мір—вечная мара людзей»]
стар. 4—5

«ПАЎЛІНКА» АДКРЫВАЕ СЕ- ЗОН

[«Увага: трэці званок!»]
стар. 7

МІНСК ГСП
Ул. Краснаармейская 9
Гос 6-ка ім. Леніна

ТРОЙЧЫ СЛАВІЦА ЧАЛАВЕК...

[Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.]

У рэспубліцы створана звыш 2700 саветаў настаўнікаў. Яны каардынуюць і накіроўваюць работу больш чым 43 тысяч вэтэранаў працы, найбольш падрыхтаваных кадравых рабочых і калгаснікаў, што працуюць настаўнікамі моладзі.

Лепшыя людзі рэспублікі ўдзельнічаюць у выхаванні рабочага папаўнення. Сярод іх Герой Савецкага Саюза слесар Полацкага завода шкловалякна Сцяпан Пашкевіч, Герой Сацыялістычнай Працы вязальшчыца Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі Ганна Арцменка, слесар-лякальшчык Мінскага маторнага завода Яўген Клімчанка і многія іншыя.

Наша Беларусь багатая героямі вайны і працы. Іх біяграфіі з'яўляюцца нібы адказам на пытанне «З каго рабіць жыццё?», якое заўсёды хвалюе моладзь. Такім людзям ёсць што перадаць маладой змене. Іх адносіны да працы, адданасць ідэалам камунізму служаць яркім і пераканаўчым сродкам велізарнага выхаваўчага ўздзеяння. Многім, напрыклад, вядома імя слесара Гродзенскага завода карданых валаў Уладзіміра Босага, які за 23 гады работы на заводзе выхаваў 49 маладых рабочых. Сваю любоў да працы прывіла 20 дзяўчатам Любоў Галаўнёва—дзярка калгаса імя XXII з'езда КПСС Гомельскага раёна. На Баранавіцкім баваўняным камбінаце працуе прадзільшчыца Валяціна Булава — член Рэвізійнай камісіі ЦК Кампартыі Беларусі, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР. Прышла яна на камбінат крыху больш як дзесяць гадоў назад у якасці вучаніцы, а зараз ужо выхавала і навучыла прафесіі прадзільшчыцы сем чалавек.

Настаўніцтва — найважнейшае грамадскае даручэнне. А хто лепш, чым сябры па рабоце, ведае дзелавыя якасці чалавека? Таму, звычайна, кандыдатуры настаўнікаў абмяркоўваюцца на рабочых сходках, калі ўвесь калектыў вырашае: ці варта той або іншы таварыш такога адказнага даручэння?

Шэфства над моладдзю да многага абавязвае. Тут мала ўмець самому зрабіць тую ці іншую справу. Трэба валодаць умением раскажаць аб ёй так, каб цябе зразумелі. Ад настаўніка патрабуецца, каб веды, набытыя хлопцам ці дзяўчынай, ператварыліся ў цвёрдыя перакананні, сталі зместам усяго жыцця, прыносілі радасць і задавальненне. І сам настаўнік павінен быць чалавекам рознабаковым, адданым справе, любячым сваю прафесію, здольным запаліць агеньчык пазнання і творчасці ў душы моладзі.

Асабістае абаяанне і дзелавыя якасці, прывычкі і густы, гарызонты мыслення — усё

мае значэнне ў дзейнасці настаўніка. Таму ў штодзённай рабоце яму не абыходзіцца без элементарнай педагогічнай падрыхтоўкі, без ведання асноў псіхалогіі і г. д. Вось чаму ўжо сёння ў рэспубліцы працуюць больш чым 400 школ настаўнікаў. Для іх выпускаюцца спецыяльныя метадычныя дапаможнікі, у падрыхтоўцы якіх прымаюць удзел работнікі навукова-даследчых інстытутаў, псіхологі, педагогі, сацыялагі.

Сёлета ў канцы мая Мінск прымаў удзельнікаў першага рэспубліканскага злёту настаўнікаў моладзі. Яны вялі размову аб сваіх дасягненнях, аб праблемах, якія стаяць перад імі. Злёт прыняў зварот да працоўных Беларусі, у якім заклікаў яшчэ шырэй разгарнуць рух настаўніцтва ў рэспубліцы. У звароце ёсць такія словы: «Славіцца чалавек, які дасягнуў вяршыні майстэрства, але тройчы славіцца той, хто дапамог сваім вучням дасягнуць гэтай вяршыні...»

Сапраўды, у нашай краіне вельмі высока ацэньваецца роля і значэнне настаўнікаў моладзі. Напрыклад, брыгадзір слесараў-зборшчыкаў лясенградскага электрамашынабудавнічага аб'яднання «Электрасіла» Сцяпан Вітанка ў ліку чатырох лепшых настаўнікаў моладзі летась быў удастоены высокага звання Героя Сацыялістычнай Працы. 40 беларускіх настаўнікаў узнагароджаны Ганаровай граматай і Граматай Вярхоўнага Савета БССР за вялікую работу па камуністычнаму выхаванню і прафесійнальнай падрыхтоўцы моладзі. Нядаўна ўстаноўлены нагрудны знак ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ «Настаўнік моладзі» і нагрудны знак Белсаўпрофа і ЦК ЛКСМБ «Лепшы настаўнік моладзі рэспублікі». Партрэты лепшых выхавацеляў змешчаны на дошках гонару, што ўстаноўлены на вуліцах і плошчах беларускіх гарадоў. У гэтым годзе будзе створаны тэлевізійны дакументальны фільм «Настаўнік». Удасканальваюцца таксама формы маральнага і матэрыяльнага заахвочвання настаўнікаў.

«Настаўніцтва моладзі» — не дабрачыннасць і не апека. Яно нарадзілася з нашай уласнай патрэбнасці быць упэўненымі, што сыны і дочки не адстануць ад нас, а пойдзюць далей. Дзеля гэтага і працуем мы, настаўнікі моладзі. Я ў гэтым бачу сэнс нашага жыцця. Словы гэтыя належаць Канстанціну Саленіку, Герою Сацыялістычнай Працы, кавалеру ордэна «Знак Пашаны», рабочаму-настаўніку Мінскага завода аўтаматых ліній. У іх адлюстроўваецца сутнасць настаўніцтва, крыніцы якога шырока распаўсюджаны ў нашай краіне.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ЖОДЗІНСКІ ВОЛАТ

На Бачацім вугальным разрэзе імя 50-годдзя Вялікага Кастрычніка праходзіць выпрабаванні новы аўтапоезд-вугалевоз, створаны калектывам Беларускага аўтамабільнага завода. Грузападымальнасць новай машыны 120 тон, даўжыня — 20 метраў, вышыня — 4,5, шырыня каля 5 метраў. Скорасць грузанага аўтапоезда па гарызантальнай аўтастрадзе — 60 кіламетраў у гадзіну.

НОВАЯ СТАНЦЫЯ

У Лідзе ўступіла ў строй новая газараздатачная станцыя магутнасцю 24 тысячы тон звадкаванага паліва ў год. Станцыя забяспечыць патрэбнасці ў танным паліве сельніцтва больш чым дзесяці гарадоў і раёнаў Гродзеншчыны.

Лідская газараздатачная станцыя — другое падобнае прадпрыемства ў вобласці. З яе ўводам значна паскорыцца газіфікацыя вёсак. Ужо ў гэтым годзе на блакітнае паліва будуць пераведзены сотні кватэр у Смаргонскім, Ашмянскім, Іўеўскім і іншых раёнах.

НА КАНВЕЕРЫ — КВАТЭРЫ

Пачаліся пусканаладачныя работы на домабудавнічым камбінаце ў горадзе энергетыкаў Новалукомлі. Новае прадпрыемства разлічана на выпуск 80 тысяч квадратных метраў жылля ў год. Кватэры ў поўным сэнсе тут бу-

дуць пастаўлены на канвеер, з якога пачнуць сыхнець гатовыя блок-пакоі з унутранай аддзелкай. Будавнікам на зборачнай пляцоўцы застаецца толькі маніраваць з іх шматпавярховыя жылыя дамы.

На ўзвядзенне 90-кватэрнага дома з гатовых блок-пакояў спатрэбіцца каля месяца.

ЭТНАГРАФІЧНЫ ДОМ-МУЗЕЙ

Верцялішкі — цэнтральную сядзібу ордэна Леніна калгаса «Прагрэс» Гродзенскага раёна — ведаюць многія. Сюды прыязджаюць за вопытам забудовы сучаснай вёскі, тут створаны зручныя гарадскія ўмовы жылля для працоўнікаў палёў і ферм.

Яшчэ лепш адчуць дасягнутыя поспехі дапамагае этнаграфічны дом-музей, які нядаўна адкрыўся ў пасёлку.

Падслепаватая саламяная хатка — жылло сялян дарэвалюцыйнага Прыёманскага краю — сведчыць пра гаротны лёс беларускага народа да Савецкай улады. Наведвальнікі з цікавасцю разглядаюць гліняную падлогу, жорны, ступу, газавую лямпу, саматканую вопратку...

ГАРАДОК СЯРОД СОСЕН

Вялікае наваселле адбылося ў саўгасе «Чырвоны Бор» Гомельскай вобласці. Механізатары, палюбоды, жывёлаводы пераехалі ў двухпавярховыя жылыя дамы на новай ву-

ліцы добраўпарадкаванага пасёлка гарадскога тыпу. Тут жа адкрыта сярэдняя школа, заканчваецца будаўніцтва клуба, гандлёвага цэнтры. Да гарадка, які будзеца ў маляўнічым месцы сярод сосен, пракладзена асфальтаваная шаша.

НА ЗДЫМКУ: уборка сумесі сланечніку і аўса ў калгасе.

лицы добраўпарадкаванага пасёлка гарадскога тыпу. Тут жа адкрыта сярэдняя школа, заканчваецца будаўніцтва клуба, гандлёвага цэнтры. Да гарадка, які будзеца ў маляўнічым месцы сярод сосен, пракладзена асфальтаваная шаша.

На асушаных балотах Палесся ў Беларусі ствараецца восемнаццаць новых саўгасаў.

ПЕРШЫЯ МЕТРЫ

Прыродны газ запалірага месцанараджэння Вуктыль ужо ў будучым годзе прыйдзе на Палессе і ў Закарпацце. Нядаўна ён дайшоў да Івацэвічаў. Пачалося будаўніцтва новага ўчастка газаводу — ад гэтага райцэнтры да прыгранічнага ўкраінскага горада Даліна ў Івана-Франкоўскай вобласці. Укладзены першыя метры сталёвай артэры, якая працягнецца на 520 кіламетраў.

Таннае паліва атрымаюць гарады, прамысловыя прадпрыемствы, промыслы, а таксама калгасы і саўгасы Брэсцкай, Валынскай, Львоўскай і Івана-Франкоўскай абласцей.

АСАБІСТЫІ ЗБЕРАЖЭННІ У ФОНД МІРУ

У магілёўскую гарадскую камісію садзейнічання Саветкаму фонду міру прыйшоў Іван Трусаў, 1886 года нараджэння, былы работнік народнай асветы, цяпер персанальны пенсіянер. Іван Кірылавіч пажадаў унесці свае асабістыя зберажэнні ў Савецкі фонд міру.

Узнос Івана Трусава ў суме 6 тысяч рублёў паступіў днямі ў Магілёўскае аддзяленне Дзяржбанка на рахунак Фонду міру.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

САНІТАРНЫ ЦЭХ ГОРАДА

— Летам наш Гомель, напэўна, становіцца чэмпіёнам рэспублікі па колькасці прыязджаючых гасцей, — сказаў мне адзін з супрацоўнікаў гарсавета. — І ведаеце чаму? Нідзе больш у гарадской мяжы няма такіх выдатных пляжаў, такіх паркаў, дзе можна адпачыць.

Сапраўды, як ні парадаксальна, а другі па велічыні прамысловы цэнтр рэспублікі чысціней сваёй ракі, прыгажосцю пясчаных пляжаў, да якіх за некалькі мінут можна спусціцца, збочыўшы проста з цэнтральных вуліц, а таксама колькасцю зялёных насаджэнняў можа паспрачацца з некалькімі санаторнымі мясцінамі. І гэта складае прадмет асаблівай гордасці гамельчан, якія абвясцілі лозунг: «Зробім наш ардэнаносны Гомель горадам высокай санітарнай культуры!»

НАТАЛЕННЕ СМАГІ

Спытайцеся ў любога, хто блізка знаёмы з праблемамі развіцця буйных гарадоў, што ў складанай гарадской гаспадарцы выклікае найбольшы неспакой, — і вам, не вагаючыся, адкажуць: вада. Горад без ракі — не горад. Горад, блакітныя

артэрыі якога ператварыліся ў смярдзючыя сцёкавыя каналы, — удвая няшчасны. Але ж вада патрэбна яшчэ і для аталення смагі дзесяткаў прадпрыемстваў. А колькі яе ідзе на бытавыя патрэбы жыхароў?

— Сёння — прыкладна 240 літраў у суткі на кожнага гамельчанина, — казалі мне ў гарсавете. — А праз гадоў 15 будзе ўдвая больш.

Але гэта лічба не выклікае непакоя ў «бацькоў» горада. Удалае вырашэнне комплексу водных праблем — напэўна, адзін з найбольш яркіх прыкладаў таго, як ва ўмовах сацыялістычнага планавання можна паспяхова справіцца з самымі складанымі цяжкасцямі.

Спачатку адна лічба: 13 мільёнаў рублёў. Столькі грошай за некалькі апошніх год выдаткавалі ў абласным цэнтры на збудаванне сеткі водазаборных і водаачышчальных сістэм. Значныя сродкі выдзелілі для гэтай мэты прамысловыя прадпрыемствы. У эфектыўнасці праведзенай работы лёгка пераканацца любому, дастаткова прайсціся па набярэжнай Сожа. Гэта рака, паводле вывадаў біяхімікаў, сёння самая чыстая сярод беларускіх рэк, на якіх стаяць буйныя прамысло-

выя вузлы. Падлічана, што толькі на пляжах у межах горада ў выхадныя дні адпачываюць да 50 тысяч жыхароў. Я і сам пабываў сярод іх і магу пацвердзіць, што вада ў Сожы сапраўды прыемная.

Ачысныя збудаванні горада здольны перапрацоўваць за суткі 97 тысяч кубічных метраў сцёкаў. Зараз плануецца і другая чарга ачысных збудаванняў, якая давадзе агульную магутнасць «рэанімацыі» вады да 180 тысяч кубаметраў у суткі.

— Галоўная прычына поспеху ў такой складанай справе, як барацьба за чысціню воднага басейна, — сказала мне намеснік галоўнага санітарнага ўрача Гомеля Ірына Рудая, — у тым, што ў яе актыўна ўключылася грамадскасць. Пытанні аховы навакольнага асяроддзя і, у прыватнасці, вады рэгулярна ўздымаюцца на сесіях гарсавета. Кантроль за выкананнем прынятых пастановаў самы строгі. Мы, напрыклад, маем права спыніць дзейнасць любімага цэха ці прадпрыемства, калі вытворчасць на ім пагражае чысціні асяроддзя. Праўда, да гэтай крайняй меры мы звяртаемся рэдка. Ужо сёння 80 працэнтаў прамысловых прадпры-

Сёлета прыбытак калгаса імя Калініна Нясвіжскага раёна складзе 4 500 тысяч рублёў. З іх 1 350 тысяч будзе затрачана на капітальнае будаўніцтва. Тут узводзяцца вытворчыя памяшканні, жылыя дамы і культурна-бытавыя будынкі. У добраўпарадкаваным пасёлку гарадскога тыпу ператвараецца цэнтр гаспадаркі—вёска Сноў. У ім прыгожыя двух-, трох- і чатырохпавярховыя жылыя дамы, дом культуры, школа, універмаг. У бліжэйшым будучым намечана пабудаваць плавальны басейн. НА ЗДЫМКУ: вуліца ў вёсцы Сноў.

Фота Ч. МЕЗІНА.

Аб заказе народнай гаспадаркі Беларусі вучоным рэспублікі на дзесятую пяцігодку расказвае намеснік старшын Дзяржплана рэспублікі Леў МЯТЛІЦКІ:

— Урад Беларусі нядаўна разгледзеў і адобрыў пералік асноўных навуковых праблем у рэспубліцы на дзесятую пяцігодку (1976—1980 гг.). Тэматыка работ была вызначана вучонымі на падставе заявак прамысловасці, будаўніцтва, сельскай гаспадаркі, а затым узгоднена ў Дзяржплана рэспублікі.

Па сутнасці, гэта сацыяльна-тэхнічны заказ навуцы.

Прагназіраванне надзейнасці дае магчымасць пазбегнуць неабгрунтаваных запасаў трываласці, а значыць, аблегчыць канструкцыю, зменшыць расход матэрыялаў, выбраць аптымальны варыянт канструкцыі ўжо ў стадыі праектавання, прадугледзець вытворчасць запчастак частак, скараціць тэрмін ўкаранення новай тэхнікі. Імяна такімі даследаваннямі займаецца Інстытут праблем надзейнасці і даўгавечнасці машын Акадэміі навук рэспублікі. Зразумела, яго праблематыка была ўключана ў пералік.

Самым цесным чынам з праблемамі надзейнасці звязаны і работы Інстытута механі-

кі металапалімерных сістэм Акадэміі навук БССР у Гомелі. Яго супрацоўнікі — аўтары больш як 240 вынаходстваў, патэнтаў на якія куплены ЗША, Англіяй, Японіяй, ФРГ, Італіяй, Францыяй. Тут нарадзіўся новы навуковы напрамак, які дае магчымасць ства-

нейшая тэхнічная праблема дня: аўтаматызацыя праектных і падрыхтоўчых работ на базе электронна-вылічальных машын трэцяга пакалення.

Вялікае значэнне маюць работы вучоных па ўкараненню новых будаўнічых матэрыялаў у прыватнасці, перспектыўнага

ЗАКАЗЧЫК — НАРОДНАЯ ГАСПАДАРКА

раць лёгкія, трывалыя, устойлівыя да хімічных уздзеянняў канструкцыі з палімераў у спалучэнні з традыцыйнымі матэрыяламі. У дзесятай пяцігодцы намаячацца ўкараненне работ інстытута на прадпрыемствах машынабудавання, хіміі, у будаўніцтве.

Ад 30 да 50 працэнтаў зніжэння затрат на выраб інструменту і аснасткі абцяжае распрацоўка і ўкараненне нашымі фізікамі новых тэхналагічных працэсаў з прымяненнем ультрагуку, метаду парашковай металургіі.

Вучонымі Інстытута тэхнічнай кібернетыкі Акадэміі навук БССР вырашаецца важ-

аглапарытабетону, вырабляемага на порыстых заліўняльніках з шырокім прымяненнем мясцовай сыравіны. Стварэнне аўтаматызаваных ліній па выпуску аглапарытаў выклікае павелічэнне прадукцыйнасці ў 2—3 разы.

Трэба адзначыць, што на першым месцы ў сацыяльна-тэхнічным заказе навуцы стаяць найбольш маштабныя задачы, вырашэнне якіх павінна забяспечыць пераход да новага ўзроўню кіравання народнай гаспадаркай. У першую чаргу — гэта распрацоўка вучонымі праблемы павышэння эфектыўнасці грамадскай вытворчасці.

Ужо ідуць поўным ходам работы па стварэнню і ўвядзенню ў дзеянне аўтаматызаваных сістэм планавых разлікаў рэспублікі і кіравання галінамі народнай гаспадаркі. У дзесятай пяцігодцы кола задач, звязаных з кіраваннем, будзе значна пашырана.

Пералік навукова-тэхнічных праблем складзены ў рэспубліцы ўпершыню. Не трэба быць спецыялістам, каб уявіць, наколькі ён важны для вучоных, бо дапамагае сканцэнтраванню і намаганні на вырашэнні найбольш актуальных задач, дае магчымасць спланаваць фінансаванне даследаванняў, падрыхтаваць неабходныя навуковыя кадры, дабіцца максімальнай накіраванасці даследаванняў. Аналізуючы пералік, лёгка ўбачыць і галоўны прынцып яго складання: максімальны клопат аб чалавеку, умовах яго жыцця.

Імяна таму сацыяльныя праблемы ў пераліку стаяць побач з важнейшымі эканамічнымі і тэхнічнымі задачамі. Планаўецца працяг работ па паліяўшэнню ўмоў працы на вытворчасці, над злабадзённымі праблемамі аховы здароўя. Асобае месца займаюць пошукі новых і ўдасканаленне існуючых метадаў аховы навакольнага асяроддзя, пытанні новай планіроўкі вёсак і гарадоў рэспублікі.

ДЗЕ ЎЗНІК МІНСК?

У гэтым годзе надзвычай рана пачала работу Беларуская археалагічная экспедыцыя Інстытута гісторыі АН БССР. Ужо ў першых чыслах красавіка вучоным выехалі на абследаванне археалагічных помнікаў з мэтай уключэння іх у «Звод помнікаў гісторыі і культуры, т. III (Гомельская вобласць)».

У раёне мяркуемага затаплення Даўгаўпільскай ГЭС (правы бераг Заходняй Дзвіны) раскапана пляч гарадзішчаў ранняга жалезнага веку, якія можна даціраваць часам не пазней III—IV ст. н.э., тры неўмацаваныя сярэдневяковыя селішчы і дзве курганныя групы.

Плэнным быў сьлёта пачатак паллявога сезону для Мінскага археалагічнага атрада, якім кіруе Г. Штыхаў. Атрад вядзе раскопкі селішча XI стагоддзя, размешчанага за 16 кіламетраў ад Мінска, ля вёскі Гарадзішча. Побач з селішчам ёсць гарадзішча плошчай у адзін гектар. Плошча самога селішча 30 гектараў. У Беларусі мы не ведаем селішча, памеры якога можна было б параўнаць з гэтым. Цікава, да помніка не выпадаюць. Справа ў тым, што некаторыя вучонымі схільны таесаміць комплекс помнікаў ля вёскі Гарадзішча з першапачатковым Мінскам. На іх думку, Мінск спатку ўзнік там, а потым быў перанесены на тое месца, дзе ён знаходзіцца цяпер. Праўда, не ўсе вучоным падзяляюць гэты пункт гледжання. Даследчыкі старажытнага Мінска В. Гарасенка і Э. Загарульскі на працягу 12 гадоў вялі раскопкі на сучаснай плошчы 8 Сакавіка. Атрыманыя матэрыялы далі ім падставу сцвярджаць, што менавіта адсюль і вядзе наш горад свой пачатак. Раскопкі археалагічнага комплексу ля вёскі Гарадзішча павінны пацвердзіць або адвергнуць існуючую думку. Незалежна ад таго, як вырашыцца гэта пытанне, вывучэнне помніка мае вялікае значэнне. На селішчы ля вёскі Гарадзішча сьлёта сярэд рашчкі жыцця знойдзена насцяна шахматная фігурка кая. Яна з'яўляецца самай старажытнай сярод усіх шахматных фігур Беларусі і адной са старажытнейшых ва ўсёй краіне.

Планы на лета ў археалагічны былі вялікія. Праведзены раскопкі неалітычных паселішчаў IV—II стагоддзяў да н.э. ля вёскі Камень і Моталь Пінскага раёна, неалітычнага паселішча ля вёскі Гронаў Чэрныкушкага раёна, селішча V—VI стагоддзяў ля вёскі Равячка Мядзельскага раёна.

Прадоўжаны таксама раскопкі старажытнага Брэста XI—XIII стагоддзяў. Гэты помнік выдзяляецца сярод усіх старажытна-рускіх гарадоў тым, што тут добра захоўваюцца драўляныя пабудовы. У Брэсце будзе пабудаваны музей старажытнарусскага горада, адзіны ў Савецкім Саюзе. У ліпені беларускія кінематаграфісты здымалі фільм «Драўляная Русь». Побач са старажытнасцямі Кіева і Ноўгарада ў фільм уключаны і старажытнарускія пабудовы XIII стагоддзя, адкрытыя ў Брэсце.

Т. КАРОБУШКІНА.

ЭЛІКСІР ДЛЯ МАТОРА

Ні вонкавым выглядам, ні салонам гэтыя эксперыментальныя машыны не адрозніваюцца ад звычайных. І рухавікі на іх стаяць звычайныя, серыйныя і нават не новыя — нядаўна яны пабывалі ў капітальным рамонце. Але працуюць яны лепш за новыя, не «задыхаюцца» на пад'ехах, не адчуваюць перагрузак у гадзіны «плік». Машыны «набегалі» больш як 120 тысяч кіламетраў, а матары як быццам не ведаюць стомы. І гэта нягледзячы на тое, што з першага дня іх эксплуатавалі на поўную магутнасць, насуперак інструкцыі, якая прадпісвае на працягу пэўнага часу пасля рамонтна абмяжоўваць скорасць, не накружаць машыну больш чым на 70 працэнтаў. Інструкцыя ўстарэла ці што?

«Вінаватыя» ў гэтым супрацоўнікі Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі АН БССР і Беларускага навукова-даследчага і тэхналагічнага інстытута аўтамабільнага транспарту. Яны даследавалі працэс абкаткі аўтамабільнага рухавіка і знайшлі спосаб не толькі паскорыць яго, але і палепшыць.

Вучоным прапанавалі прымяніць пры абкатцы матараў парашок кааліну, вельмі таннага мінералу, які пасля нескладанай апрацоўкі дабаўляецца ў масла. Дзейнічаючы як лёгкі наждак, ён згладжае няроўнасці, запаўняе мікраскапічныя пазы на паверхнях дэталей рухавіка, якія труцца, утрымлівае на сабе масла.

Выпрабаванні на Мінскім аўтарамонтным заводзе і шэрагу іншых прадпрыемстваў краіны паказалі высокую эфектыўнасць новаўвядзення.

Крычаўская цэнтральная раённая бальніца — адна з лепшых у рэспубліцы. Добрую славу бальніцы стварылі яе работнікі — урачы, сёстры, нянькі. Увагай і клопатам акружаюць яны кожнага хворага. Бальніца аснашчана сучасным медыцынскім абсталяваннем, якое дае магчымасць прымяняць навішчыя метады абследавання хворых, больш дакладна ставіць дыягназы. НА ЗДЫМКУ: урач Іван ШАКАЛАЎ і лабарантка Марыя ПАТАПЕНКА ў кабінце функцыянальнай дыягностыкі.

емстваў Гомеля маюць замкнёную сістэму водакарэстання і не даюць ніякіх сцёкаў.

Яшчэ не так даўно праблемай для горада была якасць пітной вады, якую бралі з артэзіянскіх свідравін. Занадта высокае было ў ёй утрыманне жалеза. Нальеш такую ваду ў шклянку, і праз некалькі гадзін сценкі яе пакрываюцца чырванаватым налётам.

Зараз гамяльчане сцвярджаюць, што іх вада сапраўды смачная. Якасць яе значна палепшылася, бо ў кароткі тэрмін былі ўведзены магутныя станцыі абезжалезавання і фільтрацыі вады. Ды і самой вады стала больш — уведзены новыя свідравіны, закончана мантаж другой рачной водазаборнай станцыі на 100 тысяч кубаметраў у суткі. Гэта будзе сапраўдная фабрыка крынічна чыстай вады, што пойдзе ў асноўным на бытавыя патрэбы.

СТО ТЫСЯЧ СЯБРОЎ ПРЫРОДЫ

На санітарна-эпідэмічнай станцыі мне паказалі карту-схему, на якой абазначаны межы загазаванасці атмасфернага паветра вокісцю вуглярода і іншымі шкоднымі рэчывамі. На ёй выдзелена некалькі асабліва небяспечных зон, дзе канцэнтрацыя шуму і газаў даходзіць да мяжы допусчальнага. Гэта перакрываюцца самых ажыўленых аўтастрадаў, наваколлі некаторых прадпрыемстваў.

Яшчэ некалькі год назад такіх трывожных кропак на карце было намнога больш. Сёння ж нават самы строгі лабараторны аналіз не выяўляе ў паветры гэтых раёнаў шкодных доз прымесяў. Адбылося такое пераўтварэнне не само па сабе, а ў выніку доўгай і карпатлівай работы тысяч людзей.

— Галоўныя ворагі гарадскога атмасферы — заводы і аўта транспарт, — расказвае намеснік старшыні гарвыканкома Пётр Амелчанка. — Таму пачалі мы з таго, што абавязалі ўсе прадпрыемствы, што забруджваюць атмасферу, збудаванне ачысных прыстасаванняў. Тыя цэхі, дзе зрабіць гэта цяжка, мы або закрываем зусім, або пераводзім за гарадскую мяжу. Гэта, безумоўна, дорага, але здароўе людзей даражэйшае.

Саўладаць з аўтамабільнымых лапам намнога цяжэй. Але і тут гамяльчане знаходзяць кардынальныя рашэнні. Перш кардынальна рашэнне будаўніцтва аб'язной дарогі. За межы горада будуць выведзены патоки транзітнага грузавага транспарту. Толькі адно гэта прыкметна знізіць утрыманне ў атмасферы ядовітых газаў. Добраўпарадкаваюцца аўтамагістралі і ў межах горада. Уздоўж іх высаджваюцца дрэвы, якія здольны паглынуць значную частку шкодных газаў.

Аб апошнім напрамку работ трэба сказаць асобна. У Гомелі на аднаго жыхара сёння прыходзіцца звыш 13 квадратных метраў зялёных насаджэнняў. За два апошнія гады плошча іх узрасла на 61 гектар і складае зараз амаль паўтысячы гектараў.

Ці не ў гэтым сакрат таго, што нягледзячы на рост аўта транспарту, працэнт утрымання ў паветры вокіслю вугляроду зніжаецца? Сто тысяч гамяльчан, якія зацікалілі ў добраахвотнае таварыства аховы прыроды, перакананы, што самымі лепшымі «санітарамі» паветра з'яўляюцца гарадскія паркі і скверы. Шматлікія энтузіясты наладзілі саборніцтва па азеляненню вуліц сплатку паміж раёнамі свайго горада, а потым выклікалі ча саборніцтва жыхароў Чарнігава і Каўнаса. Менавіта з дапамогай грамадскасці толькі летась у абласным цэнтры высаджана 137 тысяч дрэў, 155 тысяч кустоў, звыш трох мільёнаў кветак.

Усю работу па азеляненню горада з ліпеня гэтага года ўзначаліла спецыяльна створаная фірма — рамонтна-будаўнічае ўпраўленне «Зеленбуд». Адзіная функцыя гэтага прадпрыемства — высадка і ахова ў горадзе дрэў.

ПЛАНМ ПРАДУГЛЕДЖАНА...

Я заўважыў, што ў адносінах да свайго горада гамяльчане любяць уживаць слова «самы». «Самы прыгожы парк», «самая чыстая рака», «самы лепшы пляж», «самая смачная вада»... Што ж, нават адкінуўшы з гэтых фармулёвак вядомую долю мясцовага патрыятызму, з імі, урэшце, можна згадзіцца. У горадзе шмат што робіцца па навадзённым ўзорнага санітарнага парадку. Але не меншае захапленне выклікаюць перспектывы.

У генеральным плане развіцця Гомеля да 2000 года асобна выдзелены раздзелы аб ахове навакольнага асяроддзя. Усе прадпрыемствы разбіты на некалькі груп. Самыя шкодныя вынесены за межы горада. На другіх вядуцца пошукавыя работы па пераходу іх на новую тэхналогію без шкодных адходаў. Вакол трэціх ствараюцца санітарна-ахоўныя зялёныя зоны. На ўсіх без выключэння заводах і фабрыках праектуюцца ўкараненне больш дасканалых сістэм ачысткі сцёкавых вод і паветра. У горадзе не будзе закладвацца больш новых заводаў, за выключэннем аднаго — буйной вытворчасці па перапрацоўцы смецця. Так вырашыцца праблема бытавых адходаў.

«Санітарны цэх» Гомеля па-

поўніцца не толькі гэтым прадпрыемствам. Планаў будаўніцтва новых насосных, фільтруючых і абезжалезвалых станцый, новых закрытых камунальных трубаправодаў, вялікага кветкавага камбіната і яшчэ аднаго лесагадвальніка, дзе будуць вырошчвацца каштоўныя пароды дрэў для азелянення вуліц.

Скажучь сваё слова і архітэктары. Ужо сёння зроблены першыя крокі па рацыянальнай перапланіроўцы горада. У ім утвараюцца асобныя зоны, дзе сканцэнтравана прамысловасць, і аддзелены ад іх зялёнымі масівамі жылыя кварталы. Закладваюцца новыя паркі, штучныя вадаёмы, добраўпарадкаваюцца зоны масавага адпачынку. Дарэчы, водна-зялёны пояс вакол горада зойме тры тысячы гектараў. І гэта — у дадатак да выдатных лясоў, што акружаюць Гомель!

«Я доўга гартуў генплан, запяўняючы бланкет цікавымі фактамі. «Ці будзе выканана ўсё намечанае?» — спытаў я намесніка мэра горада Міхаіла Скрыннікава. І яшчэ раз пачуў у адказ вызначанне са словам «самае».

— Безумоўна, будзе. Уся сістэма эканамічных і грамадскіх адносін у нашай краіне прадастаўляе для гэтага самыя надзейныя гарантыі.

Вячаслаў ХАДАСОУСКІ.

НОРИЛЬСК — ГОРОД ЗАПОЛЯРНЫЙ

Норильск — самый большой в Заполярье современный город. Он вырос в центре полуострова Таймыр, хранящего несметные сокровища в своих недрах. Здесь за 69-й параллелью добывают медно-никелево-титановые руды, уголь, графит, гипс, фосфориты. Здесь открыты залежи нефти и газа.

В это царство льда и полярной ночи весной 1921 года пришла геологическая экспедиция, возглавляемая молодым ученым Николаем Урванцевым. На берегу реки Норилки геологи построили бревенчатую избушку. Это был первый дом будущего Норильска. Сейчас на нем укреплена мемориальная доска, напоминающая о временах, когда начинался город...

За минувшие полвека суровый климат Заполярья не стал мягче: 270 дней в году лютуют морозы, еще в июне в тундре белеет снег, а в середине августа уже ощущаю ледяное дыхание Арктики. Но человек не в первый раз выигрывает единоборство с природой.

На безлюдных просторах тундры появились рудники и шахты, заводы, один из крупнейших в стране горно-металлургический комбинат. Встал город — одно из современных чудес света. Десятки километров улиц. Огромные витрины магазинов. Спортивные залы, клубы, кинотеатры и библиотеки. Сотни электрических солнц заливают ярким светом площади.

В поединке «человек-природа» самым трудным и затяжным оказался бой с вечной мерзлотой. Малоэтажные дома сдерживали темпы роста города; фундамент же под многоэтажным зданием, заложенный в вечной мерзлоте, неизбежно давал осадку, трещины разрывали стены. Ученые нашли выход из заколдованного круга: они предложили бурить в грунте скважины, забивать в них мощные железобетонные сваи и заливать их раствором. 70—100 свай заменяют фундамент; многоэтажные дома как бы «парят» в воздухе, возвышаясь над землей на полтора-два метра.

Метод возведения девяти-, двенадцати и даже шестнадцатизэтажных жилых и общественных зданий в зоне вечной мерзлоты, получивший название «свайного фундаментирования», открыл перед архитекторами и строителями колоссальные возможности, позволил строить компактный (что особенно важно в условиях Арктики) город.

Начиная с 1966 года, Норильск быстро пошел в рост. В среднем пять тысяч семей ежегодно справляют здесь новоселье.

Руководитель норильского отдела ЗАГС Анна Нидкова привела еще несколько цифр, дополняющих картину заполярного города: ежегодно в Норильске празднуют от 2 000 до 2 500 свадеб, регистрируют 3,5—4 тысячи новорожденных. Лишь за послевоенные годы свыше половины но-

рильчан родилось за полярным кругом. По уровню рождаемости (20 детей на каждую тысячу жителей) Норильск опережает многие города страны.

Много лет назад один журналист назвал Норильск «опытным полигоном человечества». В 1934 году, когда было решено заложить на берегах Норилки рудник и поселок на 14 тысяч жителей, ученые, исследовавшие климатические условия Заполярья, сделали вывод: в нем смогут жить только мужчины до 35-летнего возраста. После двух лет работы — обязательное полугодовое санаторное лечение.

Научно-технический и социальный прогресс перечеркнули вывод, сделанный в те годы учеными. Поселок превратился в город с населением в 180 тысяч человек. Условия жизни в Норильске сегодня почти такие же, как и в большинстве других городов страны. Есть все основания считать грандиозный опыт удачным: человек уверенно обживает Крайний Север. Лучшее тому доказательство — десятки тысяч детей дошкольного и школьного возраста, которые сегодня живут в Норильске.

Для того, чтобы сделать невозможное возможным, понадобились годы. Пришлось создать новую методику строительства, решить проблемы теплофикации и освещения.

Что влечет человека в этот суровый край? Полярные надбавки, увеличивающие каждые полгода зарплату на 10 процентов, плюс восьмидесятипроцентный посяный коэффициент? Пенсия по старости, которую женщины в Заполярье получают с 50, а мужчины — с 55 лет? Я бы не стал отбрасывать материальные блага, однако не им принадлежит главная роль.

На Север едет молодежь. Норильск для нее — город больших возможностей. Выпускница норильского горно-металлургического техникума Нина Корчун в 21 год стала главным геологом рудника.

После демобилизации из Советской Армии в Норильск приехал Василий Рябихин. Работал шофером и учился в девятом классе вечерней школы. Через восемь лет он защитил кандидатскую диссертацию. Ныне доцент Рябихин возглавляет научно-исследовательский центр Норильского индустриального института. Меньше чем за десять лет Владимир Борбат прошел путь от рядового инженера до доктора физико-математических наук. Стали лауреатами Ленинской премии Михаил Ким и Витольд Непокойчицкий, крупнейшие специалисты в области строительства в условиях вечной мерзлоты. Подобных примеров много. В Норильске работают самые молодые архитекторы и начальники цехов, директора предприятий и главные геологи рудников. Это молодой город, и он принадлежит молодым!

Леонид ГОДИН.

Пошта штодзень дастаўляе нам пісьмы суайчыннікаў з-за рубяжа. І хто б ні пісаў іх, адкуль бы яны ні прыходзілі — ва ўсіх пісьмах пераважае думка аб міры на зямлі, суіснаванні і супрацоўніцтве розных краін і народаў. Таму што мір — вечная мара і надзея працоўных людзей, для якіх войны прыносяць толькі мучэнні і гора.

Пісьмы, якія мы змяшчаем ніжэй, прыйшлі з розных краін, і напісаны яны ў розны час — адны да таго, як у Хельсінкі адбыўся заключны этап Нарады па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе, другія — пасля нарады. Аднак усе чытачы, у тым ліку і тыя, што гавораць толькі аб 30-годдзі Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, выдатна разумеюць дух хельсінскай нарады, гарача падзяляюць тое міралюбства, якое вызначыла асноўны змест заключнага дакумента, прынятага кіраўнікамі еўрапейскіх дзяржаў у сталіцы Фінляндыі. З пісьмаў гэтых відаць, што ў той час як на верхніх ступенях капіталістычнага грамадства па-рознаму адносяцца да пытанняў бяспекі і супрацоўніцтва, простыя працоўныя людзі без ваганняў падтрымліваюць разрадку і мір.

КУСТ ЧЕРЕМУХИ

В нашем саду растет маленький куст черемухи, который нам очень дорог. И не только потому, что здесь, в Бельгии, почти нет черемухи и приятно быть ее обладателем. Здесь совершенно другие чувства, понять которые можно, лишь узнав историю появления черемухи в нашем саду. А произошло это так.

Сопровождая в начале мая советских мастеров настольного тенниса, которые гостили в Бельгии, мы с мужем Люсьеном оказались в старинном замке с не совсем обычным названием «Ла Люва», что в переводе на русский означает «волчица». Там я увидела чудесные деревья цветущей черемухи. Увидела впервые за те тридцать с небольшим лет, что живу в Бельгии. Я стояла пораженная, не в силах оторвать взор от душистых цветов, которых так много на моей Родине. Подошел служитель замка. Я рассказала ему о своей судьбе, о том, что значит

для меня вот эта цветущая черемуха. Он выслушал и говорит: «Я тоже был военнопленным в Германии. Настродался. И я очень хорошо понимаю вас, разделяю ваши чувства. И хотя это запрещено, я дам вам маленькое деревце. Посадите его в честь 30-летия Победы над фашизмом. Пусть никогда не повторится то ужасное, что пережили мы в молодости».

Встреча эта произошла 9 мая, в день тридцатой годовщины Победы над фашистской Германией. В тот же день мы посадили черемуху в наш сад. И теперь у нас будет память о той встрече, о славной дате, о советских спортсменах, вместе с которыми мы в день Победы возложили венки на могилы советских граждан, павших в годы войны за освобождение Бельгии.

Вот такая история, связанная с маленьким деревцем черемухи, что растет в нашем саду.

М. ГОРОХ-ГОНЬЯ,
Бельгия.

нашы госці

КРАІНА БУДОЎЛЯЎ

Лёс закінуй Івана Свідуновіча на чужыну ў 1930 годзе. У пошуках лепшай долі ён паехаў у далёкую Амерыку. Яго жонку, Вольгу, бацькі завезлі туды малым дзіцём яшчэ раней.

Сёлета Іван з жонкай наведлі Радзіму. З групай турыстаў са Злучаных Штатаў Амерыкі яны пабывалі ў Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Сочы, Мінску. Некалькі тыдняў гасцілі ў сваякоў у Дзвіне. У апошнія дні знаходжання на Кобрыншчыне Свідуновічы ахвотна згадзіліся падзяліцца з нашымі чытачамі сваімі ўражаннямі ад знаёмства з сённяшняй Беларуссю, з Савецкім Саюзам.

— Мы здзіўлены, узрадаваны і задаволены, — пачаў свой расказ Іван Нічыпаравіч. — Здзіўлены тымі велічнымі зменамі, што адбыліся на роднай беларускай зямлі за гады савецкай улады. Я памятаю сваю вёску Дзвін, акружаную з усіх бакоў непраходнымі балотамі, у якіх тапіліся людзі і жывёла. Цяпер на тым месцы раскінуліся шырокія жытнёвыя палі. Не менш прыемных змен адбылося і ў Кобрыне, які стаў па-сапраўднаму сучасным горадам.

Мы пабывалі ў многіх гара-

дах Савецкага Саюза. Ведаеце, Краіну Саветаў можна па-права назваць краінай будоўляў. Усюды ўзводзяцца жылыя дамы, заводы, фабрыкі, будуюцца новыя дарогі. Нас уразілі чысціня і парадак у гарадах, мноства зеляніны, шырокія светлыя вуліцы, праспекты.

У час паездкі даводзілася сустракацца з многімі савецкімі людзьмі. Нам надоўга запомняцца іх сардэчнасць, гасціннасць, добразычлівасць. Вельмі спадабалася моладзь. Гэта вясёлыя, жыццерадасныя юнакі і дзяўчаты. З якой гордасцю яны гавораць аб сваёй рабоце, вучобе! Як упэўнена глядзяць у сваё заўтра! Аказваецца, у Савецкім Саюзе студэнтам выплачваюцца стypендыя, прадастаўляюцца выдатныя інтэрнаты. Двое нашых сыноў таксама былі студэнтамі. Дорага нам каштавала іх вышэйшая адукацыя. Толькі на вучобу малодшага прыйшлося затраціць 10 000 долараў. Мы змаглі вучыць дзяцей таму, што я ўвесь час працаваў будаўніком шматпавярховых дамоў. Работа небяспечная, але добра аплачваецца. Працавала і жонка. І ўсё роўна прыходзілася лічыць кожны цэнт. Сына вывучылі, а вось парадавацца яго поспехам не прыйшлося — ён загінуў у В'етнаме. І мы добра разумеем імкненне савецкіх людзей да міру, да развіцця добрасуседскіх адносін.

Такое ж імкненне і ў простых амерыканцаў. Інфляцыя, дарагавізна, беспрацоўе робяць жыццё рабочага людю ўсё больш складаным. Амерыканцы разумеюць, што адзін з выхадаў са становішча — эканамічнае супрацоўніцтва з кра-

інамі сацыялізму, з Савецкім Саюзам, і адабраюць палітыку, накіраваную на разрадку.

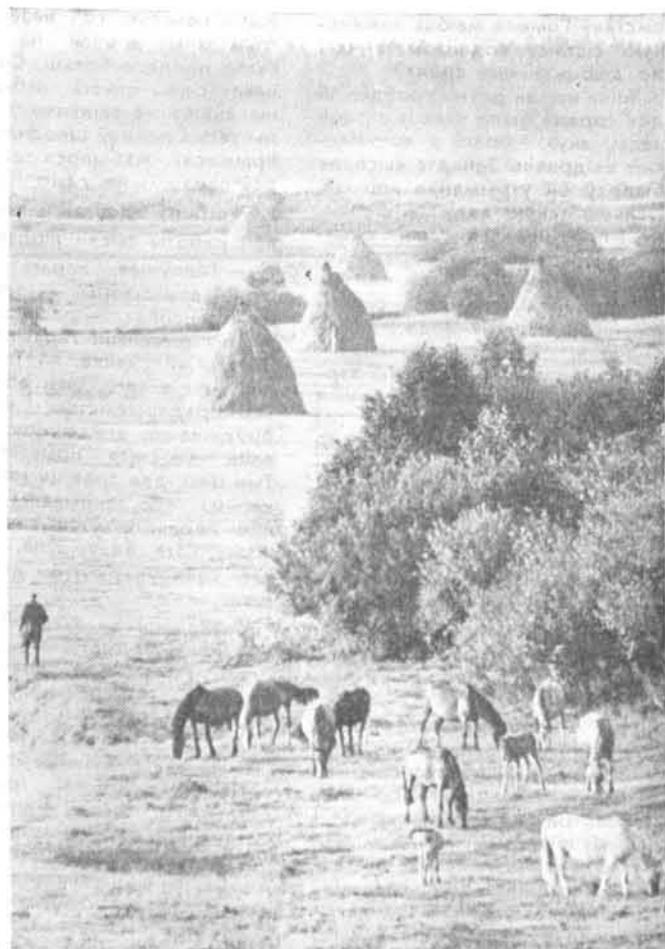
Гэта не падабаецца сіяністам. Яны вядуць антысавецкую прапаганду сярод розных слаёў насельніцтва, наладжваюць правакацыі. Але праўдзе не закрывеш дарогу.

— Мяне як жанчыну, — уступіла ў размову Вольга Кліменчыёўна, — цікавіла, як жыць, харчуюцца, апранаюцца савецкія людзі. І калі мяне пра гэта спытаюць у Амерыцы, я скажу прама — жыўць выдатна. Мы пабывалі ў дамах многіх жыхароў Дзвіна. Усюды поўны дастатак і дабрабыт. Дзеці нашых сваякоў і знаёмых вучацца ў інстытутах, тэхнікумах. А пляменнік мужа — дацэнт, выкладае ў інстытуце. Мне давалося пабываць у Савецкім Саюзе турыстам у 1966 годзе. Па адзенню савецкія людзі тады яшчэ адрозніваліся ад іншаземцаў. Сёння ж адрозніць, дзе рускі, дзе амерыканец ці француз, можна толькі па мове. Ды яшчэ па гасціннасці, добразычлівасці, якія так уласцівы савецкім людзям.

Мы тры дні былі ў Сочы. Цудоўны курорт! А адпачываюць тут простыя працоўнікі: рабочыя, калгаснікі, служачыя. Мне давалося пабываць у Фларыдзе — на вядомым амерыканскім курорце. Ведаеце, параўнанне не ў карысць Фларыды.

— Самыя найлепшыя ўражаннямі вязем мы з сабой, — сказаў на развітанне І. Свідуновіч. — Адчуваем вялікую гордасць за сваю Радзіму, за савецкі народ. Хай квітнее і багацее надалей наша дарагая Айчына.

М. БЯЛОВА.

Раніца на поплаве.

Фотаэцюд Я. КАЗЮЛІ.

КРЕПНУЩЕЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

СССР и другие социалистические государства строят свои отношения с развивающимися странами на принципах полного равноправия, уважения государственного суверенитета и взаимной выгоды сторон. Поэтому хозяйственные отношения с социалистическим содружеством позволяют им приобретать товары по устойчивым и справедливым ценам, очищенным от спекулятивных колебаний и элементов монополюльной прибыли, а также реализовывать свои товары на устойчивых рынках. Товарооборот осуществляется обычно на основе многолетних соглашений. Это способствует укреплению валютно-финансового положения развивающихся стран, уменьшает их зависимость от конъюнктуры колебаний мирового капиталистического рынка.

Исходя из своих возможностей, социалистические страны оказывают финансовое содействие молодым национальным государствам в создании народнохозяйственных объектов. Кредиты предоставляются, как правило, на срок 12—15 лет из расчета 2,5 процента годовых и обычно погашаются поставками традиционной экспортной продукции.

Если сравнивать эти условия с условиями займов и кредитов некоторых западных держав, то может сложиться впечатление, что кредиты капиталистических государств более льготные, поскольку порой имеют более длительный срок погашения. Однако следует иметь в виду, что проценты, взимаемые по этим ссудам, выше 2,5 процента годовых, а, кроме того, доля долгосрочных займов и кредитов в общем притоке средств не так уж и велика. Поэтому кредиты социалистических государств в целом оказываются более льготными, чем ссуды капиталистических стран.

Интересно отметить, что данное обстоятельство практически признали эксперты такой международной финансовой организации капиталистических стран, как Международный банк реконструкции и развития (МБРР). В специальном исследовании, где проводится сравнение льготности условий кредитования развивающихся стран в баллах особой стобальной шкалы, указывается, что степень льготности кредитов социалистических государств составляет 46 баллов, в то время как основная часть займов и кредитов капиталистических стран (за исключением некоторых государственных кредитов) имела льготность от 14 до 32 баллов. Причем при выполнении этих расчетов во внимание не принимались такие факторы, как оплата ссуд капиталистических государств в конвертируемой валюте, а также уровень цен на товары капиталистических стран, ре-

ализуемые в счет кредита. Указывая на выгодный характер кредитов социалистических стран, нельзя также не отметить, что предоставляются они главным образом государственным сектору, укрепление которого служит гарантом упрочения независимости освободившихся народов от империализма. Важно также то, что 69,7 процента общего объема средств, предоставленных молодым национальным государствам странами-членами СЭВ, направлено на развитие промышленности и энергетики, в то время как доля таких средств в ссудах капиталистических стран достигает всего 22,5 процента.

Все объекты, сооружаемые при кредитном и техническом содействии стран социалистического содружества, остаются в полной собственности развивающихся государств. В настоящее время построено или строится около трех тысяч таких объектов. Следует подчеркнуть, что страны — члены СЭВ оказывают техническое содействие в соответствии с международными стандартами и поставляют оборудование самого высокого качества. В результате предприятия, построенные при их помощи, приносят более значительный народнохозяйственный эффект, чем аналогичные заводы, созданные при сотрудничестве с западными фирмами.

Весьма показателен в этом отношении опыт трех металлургических предприятий в Индии, одно из которых в Бхилаи построено при содействии СССР, другое в Руркеле — с помощью ФРГ и третье в Дургапуре — при посредничестве английских компаний. Из трех заводов наилучшие производственные показатели у завода в Бхилаи. По данным Комитета государственных предприятий за 1971—1972 годы, стоимость одной тонны стали была самой низкой в Бхилаи. Средняя производительность труда на основе подсчета по выработке стали также была наилучшей в Бхилаи. Наибольшее число простоев машин и механизмов из-за поломок — также на заводе в Бхилаи.

Американский журнал «Нью-Йорк таймс мэгэзин» был вынужден констатировать: «Нельзя не признать, что русские оказались впереди в таком деле, как строительство металлургического завода в Бхилаи, который лучше заводов, построенных с помощью немцев в Руркеле и с помощью англичан в Дургапуре».

Пример Бхилаи не единичен. По свидетельству индийской прессы, отлично работают заводы тяжелого машиностроения в Ранчи и Дургапуре, точных приборов в Кота и многие другие.

Об экономическом эффек-

те технического содействия можно судить также по Асуанской ГЭС, сооруженной в АРЕ при содействии Советского Союза. Она дает половину электроэнергии, вырабатываемой в стране. Почти 70 процентов производимой этой станцией электроэнергии будет потребляться создаваемыми здесь крупными предприятиями. Но значение Асуанской ГЭС этим не ограничивается. Огромное искусственное озеро Наср позволяет оросить дополнительно 840 тысяч гектаров земли и выращивать два-три урожая в год там, где раньше получали лишь один.

Побывавший в Асуане директор Американского общества гражданских инженеров Уильям Уайзли заявил: «Высотная Асуанская плотина, безусловно, современное инженерное чудо... По всей вероятности, ни одно другое инженерное предприятие не дало так много стольким людям, столь нуждающимся в поддержке и помощи со стороны развитых стран мира».

Очень важную роль для экономики Египта призван сыграть также сооружаемый в содружестве с Советским Союзом, ГДР, Польшей, Румынией и Чехословакией металлургический комплекс в районе Хелуана. Он включает ряд крупных предприятий, в том числе металлургический и коксохимический заводы, агломерационную фабрику, станкостроительный завод, предприятие по производству кованных изделий и другие объекты.

Важная сфера содействия социалистических государств развивающимся странам — подготовка технических, административных и научных кадров. С помощью стран — участниц СЭВ в освободившихся государствах уже созданы и создаются десятки учебных заведений. В их числе такие крупные центры подготовки специалистов, как технологический институт в Бомбее (Индия), Национальный институт нефти и газа в Алжире, политехнический институт в Бахр-Даре (Эфиопия) и др.

Помимо этого в самих странах СЭВ сейчас обучается свыше 25 тысяч студентов и аспирантов из развивающихся государств. Заметную роль в подготовке специалистов играет также обучение рабочих и техников непосредственно на объектах сотрудничества.

Поддержка стран социалистического содружества облегчает борьбу молодых национальных государств за укрепление своей политической и экономической независимости, позволяет им более эффективно отстаивать свои интересы на международной арене.

Владимир ГАНКОВСКИЙ,
кандидат
экономических наук.
АПН.

УКАЗАМ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за шматгадовую плённую работу ў галіне выяўленчага мастацтва і ў сувязі з нараджэння старшын праўлення Саюза мастакоў Беларускай ССР Віктар Пратасеня йзнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

АДДЗЕЛ культуры Гродзенскага райвыканкома правёў конкурс на лепшую пастаноўку культурна-масавай работы сярод насельніцтва. Пераможцы конкурсу — работнікі сельскіх дамоў культуры і бібліятэк вёсак Верыялішкі, Парэчка, Стральчы, Гожа — ўзнагароджаны піццэйкамі на пазедку ў Ленінград.

ВЫСТАўКА выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва адкрыта ў Акцябрскім раённым Доме культуры. Яе ўдзельнікі —

самадзейныя мастакі раёна. На стэндах прадстаўлены жывапіс, графіка, разьба на дрэву, чаканка і іншыя творы народных умельцаў. Шмат добрых слоў запісалі наведвальнікі ў кнізе водэўкаў у адрас ткачых з вёсак Харомцы і Пружанішчы.

«ЦУДА З КАСІЧКАМІ» — так называецца новы каляровы шырокаэкранны мастацкі фільм, створаны кінематаграфістамі «Мясфільма». Прабоўствам залюбінай гераіні Тацяны Мальшавай паслужыла вядомая беларуская гімнастка Вольга Корбут.

Многія кадры фільма зняты ў Браславе — горадзе дзяцінства Вольгі.

У ВЯЛІКУЮ гастрольную пазедку па гарадах Сібіры выехаў дыпламант рэспубліканскага конкурсу артыстаў эстрады вакальна-інструментальны ансамбль «Равеснік». Беларускае мелодыі прагучаць у Чыце, Блажавешчанску, Улан-Удэ і Краснаярску.

У мариорце «Равесніка» прадуццэджана таксама сустрэча з першым беларускім ударна-камсамольскім атрадам, які праце на будоўніцтве Байкала-Амурскай магістралі.

Беларускія пісьменнікі — частыя госці Мінскіх трактаразаводцаў. Вось і зараз у парку 50-годдзя БССР рабочыя прынялі сваіх даўніх сяброў — паэта-сатырыка Эдуарда ВАЛАСЕВІЧА і празаіка Уладзіміра МЯХЭВІЧА.

ДЫНАСТЫЯ КАМОТАЎСКИХ МУЗЫКАНТАЎ

Славяцца ў вёсцы Камотава Гродзенскага раёна браты Мікалай і Іван Пузыні — члены калгаса «Шлях да камунізму». Ні ў адной з навакольных вёсак не абыходзіліся без музыкантаў. На вясельях і вечарынках, праводзілах у Савецкую Армію, у канцэртах мастацкай самадзейнасці гукалі іх галасістыя баяны.

Ішлі гады. У братоў-музыкантаў падраслі сыны. Дзеці Івана праявілі вялікія здольнасці і цікавасць да радыё-прыёмнікаў і тэлевізараў, а ўсе тры сыны Мікалая пайшлі па шляхах бацькі, палюбілі музыку і навучыліся іграць на многіх інструментах.

Старэйшы — Уладзімір, закончыў Гродзенскае музычнае вучылішча, працуе выкладчыкам у музычнай школе вёскі Індра Гродзенскага раёна. Малодшыя браты — Барыс і Аляксей самастойна авалодалі асновамі нотнай граматы, іграюць на акардэонах, баянах, ударных інструментах.

І плямёнікі Мікалая і Івана: Сяргей, каваль Гродзенскага аўтакампіната, Уладзімір, рабочы рамонтна-механічнага цэха абутковай фабрыкі «Нёман», Сцяпан, электраваршччык «Саюзпрамантатажа», — музыканты-аматары.

Калі збырацца яны ў Камотава ў выхадны дзень, то для ўсёй вёскі свята. У такіх выпадках да сямейнага ансамбля далучаецца звычайна і бацька, каб успомніць маладосць. І над вясковай вуліцай далёка ляцяць жыццярэдасныя гукі музыкі, чуюцца песні.

К. ЯРАШЭВІЧ.

ТАМ, ДЗЕ ЗУБРЫ І АЛЕНІ...

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

пушчу і вельмі захацеў тут працаваць. Хутка мяне заправілі.

— Дырэктарстваваць?

— Ну, не (смяецца). Прайшоў усе этапы — навуковы супрацоўнік, намеснік дырэктара па навуковай частцы, затым доўгі час выконваючы абавязкі дырэктара. Цяпер вось дырэктар.

— Ваш распарадак дня?

— У сваім распарадку я ўпэўнены толькі да 9 гадзін раніцы, а пасля нярэдка

многа распараджаюцца стыхійныя сілы. Вось вы, напрыклад.

— Калі я скажу, што задаю апошняе пытанне, возьмецеся яго адгадаць?

— Паспрабую. Пытанне, відаць, будзе датычыць зуброў.

— Трэба ж! Вядома, быць у Туле — і не спытаць пра самавары... Колькі зуброў у пушчы?

— Больш як восемдзсят. Больш за сто гэтых жывёлін

вывезена ад нас для рассялення ў іншыя раёны краіны. Ведаеце, мусіць, што лёс гэтых цудоўных жывёлін як віду ледзь было не абарваўся трагічна. Цяпер справа крыху паправілася.

— Калі ласка, раскажыце аб зубрах што-небудзь, чаго не ведае расхожая думка.

— А што ведае гэта думка?

— Ну, што гэта самыя буйныя жывёліны на нашым кантыненте. Што ў іх люты першабытны выгляд.

— Тады можна што-нішто каратка дадаць. Гэта цудоўная жывёліна. Некалі яна лічылася нават свайго роду магчнай. Са шкуры, знятай з ілба зубра, рабіліся паясы

для цяжарных жанчын (лічылася, што яны садзейнічаюць родам). Было павер'е, што самы моцны яд, маліты ў рог зубра, губляе сілу.

— Вашы лясы, вядома, абшэваюцца славуным грэхатам боек сапернікаў?

— У жніўні самцы точаць рогі аб ствалы старых елак, ад чаго рогі робяцца саблепадобнымі. Пры гэтым на морду зубра наліпае смала і, засыхаючы, утварае як бы маску. Са стада выганяюцца маладыя зубры — трохгодкі і пануюць моцныя, магутныя самцы. У кожным стадзе, якое складаецца з дарослых зубрыц, можа быць толькі адзін самец. Ну, і — жорсткія баі. Яр адбываецца са жніўня па кастрычнік. Ацёл у самак летам. Зуб-

рыцы прыносяць адно цяля, вельмі рэдка двух. Зубраны звычайна трымаюцца ў баку ад дарослага стада, забаўна гуляюць. Ці дадаў я што-небудзь да расхожай думкі пра зуброў?

— А колькі яшчэ ў пушчы аленяў, дзікоў?

— Значыцца, пытанне аб зубрах было ўсё-такі перадапошнім?.. Аленяў у нас больш як паўтары тысячы, кабаноў — 2 500.

— Можна ад вашага імя запісаць чытачоў у пушчу на экскурсію?

— Не ўсіх адразу. Чытачоў мільёны, а мы прымаем у год 200 тысяч экскурсантаў і турыстаў. Але ўсё роўна: міласці просімі!

«Недзеля»

НА ВЫГАНАЎСКІМ ВОЗЕРАХ

Больш як дзве з палавінай тысячы гектараў — такая яго плошча. Але галоўнае ў тым, што яно ўнікальнае, рэдкае па сваіх прыродных умовах і якасцях. Забалочаны лясны масіў, які шчыльна прылягае да возера, робіць яго амаль непрыступным. Запаведнае Выганаўскае возера і яго наваколлі — цудоўны куток беларускай прыроды, і людзі, што жывуць і працуюць тут, стараюцца захаваць яго запаведнасць, яго адвечную прыгажосць.

НА ЗДЫМКАХ: Выганаўскае возера; зоолаг Юрый ВЯЗОВІЧ даследуе насельнікаў возера; ляцяць качкі.

СЦЕНЫ ЗАСТАНОУЦА НАВЕЧНА

Закончана рэстаўрацыя і кансервацыя Холмскага варот Брэсцкай крэпасці-героя. Некалі яны былі самымі прыгожымі ў цытадэлі. Прывабныя вежачкі адлюстроўваліся ў водах Мухаўца. У перыяд баёў яны апаліліся полымем пажарышч, чырвоная цэгла пасечана кулямётнымі чэргамі, асколкамі мін і снарадаў. У першыя дні вайны тут ішлі жорсткія схваткі з ворагам. Шлях фашыстам перагарадзілі пагранічнікі і байцы 84-га стралковага палка. Групы воінаў пад кіраўніцтвам камуністаў і камсамольцаў неаднаразова ішлі ў контратакі.

Цяпер вароты з вежачкамі сталі такімі ж, якімі былі пасля заканчэння баёў у крэпасці.

Умацавана цагляная кладка сценаў і вежаў, дах. Яны апрацаваны спецыяльнымі рэчывамі, якія ахоўваюць іх ад разбурэння. Праведзена кансервацыя руін будынка перад галоўным манументам, дзе размяшчалася ўпраўленне інжынерных войск. Умацаваныя сцены і дах тарца кальцавой казармы і паўвежа.

Вялікую гістарычную каштоўнасць уяўляюць руіны кальцавой казармы ля былых Брэсцкіх варот, дзе ў казематах размяшчаліся штаб абароны. Тут былі напісаны знойдзены пад скляпеннямі казематаў, якія абваліліся, вядомы цяпер загад № 1 аб арганізацыі адпору ворагу.

Работы па рэстаўрацыі і кансервацыі руін намечана закончыць у 1977 годзе. Свяшчэнныя сцены крэпасці-героя застаюцца навечна.

БАТАНІЧНЫЯ РЭЛІКВІІ БРЭСТА

Вакол двух дрэў у Брэсцкім парку з'явілася ажурная агароджа. Надпіс на таблічцы гаворыць: «Помнік прыроды. Елка звычайная, форма змеяпадобная. Ахоўваецца дзяржавай». Сярод іншых дрэў гэтыя выдзяляюцца своеасаблівымі галінамі, якія вісяць, як пледзі.

Горадам-садам называюць Брэст. Непатульную прыгажосць надаюць яму чатыры вялікія бульвары, масівы паркаў і сквераў. У самым цэнтры, на бульвары імя Адама Міцкевіча, побач з помнікам польскаму паэту амаль на 20 метраў узняўся пірамідальны дуб. Ён аб'яўлен помнікам прыроды. На вуліцах, у дварах жылых дамоў і

прадпрыемстваў, у парках і скверах расце мноства катэтычных дрэў і кустарнікаў. У іх ліку катальпы сэрцападобныя, укуснае і цюльпановае дрэвы, амурскі аксаміт, самшит, серабрысты лох, ціс, глог.

Закончана добраўпарадкаванне сквера на набярэжнай. Нічыя вербы над ракой, бярозы і дубы, туя і ядловец, каштаны, яркая, маляўнічая гама кветнікаў.

Энтузіясты-садаводы і кветаводы электрамеханічнага завода, панчошынага камбіната, дыванова-суконнага аб'яднання і іншых прадпрыемстваў на былых пустках стварылі добрыя скверы і куткі адпачынку.

У Дзяржаўным музеі Беларускай ССР экспануецца выстаўка «Савецкі чалавек у космасе». На ёй прадстаўлена шмат дакументаў, фатаграфій, якія расказваюць аб слаўных пакарыццях Сусвету.

НА ЗДЫМКУ: навучэнцы Ждановіцкай школы аглядаюць скафандр, у якім лятаў у космас наш зямляк Герой Савецкага Саюза Пётр Клімук.

Фота У. ЛУПЕЙКІ.

ЦЯНІСТАЯ брукаваная вулічка старажытнага гарадка Івянец. Старыя камяніцы паступова саступаюць месца звычайным вясковым будынкам. Незадоўга перад тым, як вуліца пяройдзе ў шлях, што бяжыць на Стоўбцы, нашу ўвагу прыцягвае будынак, увесь атулены зелянінай. На сцяне — мемарыяльная дошка: «Тут у маі 1916 года жыў і працаваў выдатны дзеяч большавіцкай партыі і савецкай дзяржавы, таленавіты арганізатар і палкаводзец Савецкіх Узброеных Сіл Міхаіл Васільевіч Фрунзе».

Такі не зусім звычайны лёс звычайнага будынка выклікае

выразам нявыказанай тугі, скаргі на няшчасны лёс. У дзяцінстве будучы разьбяр не раз бачыў карціны галечы і жабрацтва. А надпіс «Івянец» на слупе, ля якога стаіць лірнік, пэўна, дзеля дакладнасці...

Сумную ўсмешку выклікае кампазіцыя «Як нас вучылі». Галава вучня заціснута каменямі «настаўніка», у руках ягога — папруга. Майстар, як відаць, і сёння памятае тую навуку...

Шэраг вобразаў з народа: «Ганчар», «Умелец», «Селянін з цэпам», «Жанчына са ступай».

А колькі прыроднага паучыця гумару тэба мець, каб стварыць такія яркія вобразы,

ДАМОК НА КАМСАМОЛЬСКОЙ

натуральнае жаданне заглянуць усярэдзіну, пагутарыць з гаспадарамі. Ідзем да варот — і прыпыняемся ад нечаканасці. За-за пасмаў дзікага вінаграду, што густа аплёў агароджу, на нас сурова глядзяць два воіны ў старажытных латах. Выразныя з дрэва і прымацаваныя да шулаў, яны нібы сцерагуць уваход у сядзібу, дзе ўжо проста немагчыма не пабываць.

Невялічкі дворык вабіць нейкай незвычайнай утульнасцю. Пабеленыя камяні нізенькім парканчыкам адгароджваюць зараснікі настурак і вярціны. З-за плоту выглядаюць цяжкія гронкі парэчак. Зеленыя абвівае плот, сцены будынка, закрывае веранду, узбіраецца на страху хлечука.

Насустрэч нам выходзіць гаспадар. У адной руцэ ён трымае долата-рэзец, у другой — кавалак дрэва, з якога выступаюць пакуль што яшчэ нейкія невыразныя формы. Фартух абсыпаны свежымі стружкамі. Поўна іх і ў хлечуцкі-майстэрні. Тут і разцы розных памераў, і ліпавыя цурбаны, і пачатыя работы, і пейзаж, намалёваны... на старых, знятых з завесаў, дзвярах.

Здагадваючыся, што ўсё самае цікавае яшчэ наперадзе, мы нямела просім дазволу пазнаёміцца з працай гаспадара. Старэчы, у сетцы маршчын, твар свеціцца цёплай усмешкай, вузлаватыя спрацаваныя рукі беражліва адкладваюць убок інструмент і пачаваюць работу, абтрасаюць з адзення стружкі.

Адчыніўшы дзверы дома, гаспадар хітравата ўсміхнуўся, прапускае нас наперад. З паўзроку калідора глядзіць... чорт. Чырвоным агнём гараць вочы, д'ябальская ўсмешка расцягнула да вушэй рот, рука (ці лапа?) пагладжвае мефістофельскую бародку.

А ў хаце сцены закрытыя сучальнымі дыванамі роспісаў з кветкамі, пейзажамі, міфічнымі сюжэтамі. На паліцах, стэлажах, падстаўках і проста на падлозе — скульптуры, вялікія і маленькія, вылепленыя і выразаныя. У вочы кідаецца, што галоўны і самы любімы матэрыял майстра — дрэва.

У працах разьбяр — яго доўгае васьмідзесяцігадовае жыццё, яго светапогляд, яго востры і дапытлівы розум. Сведка дарэвалюцыйных часоў, ён не можа не адлюстроўваць тагачаснае жыццё. Вось «Лірнік», паўтораны ў розных варыянтах, але з адным і тым жа

як «Несцерка», «Лявоніха», «Францыск Пустарэвіч», «Царскі генерал», «Пан Быкоўскі!» Пыхай і самазадаволенасцю нясе ад шкаляра ў кампазіцыі «Дыспут», аж скурчыўся хворы з перавязанай шчакой («Балаяць зубы»), а што гэта «Скептык» і «Песіміст» — здагадаешся адразу. Разгневаная гаспадыня дужай рукой падтрымлівае за бародку свайго мужыка, які ўжо і «лыка не вяжа». Вочы яго заплешчаны ці то ад залішняй шчодрасці карчмара, ці то ад жаху перад цяжкай качалкай, што пагрозліва занесена над яго неразумнай галавой («Лепш застацца ўдавою...»).

Цэлая галерэя партрэтаў. Фелікс Дзяржынскі, радзіма якога непадалёк ад Івянца, Вінецук Дунін-Марцінкевіч (з яго імем таксама звязаны тутэйшыя мясціны), Янка Купала, Якуб Колас... Але часцей за ўсё звяртаецца разьбяр да вобраза легендарнага палкаводца Міхаіла Фрунзе, свайго ганаровага пастаяльца. Зацікаўлены скульптурай на варотах, зайшоў Фрунзе ў дом Апалінарыя Фларыянавіча, ды так і застаўся тут на пастой.

...А колькі цікавага можа расказаць гаспадар! Амаль з кожнай работай звязана якая-небудзь гісторыя, і ён перадае яе досціпа, з гумарам, жывой народнай мовай. Добрая памяць майстра захавала шматлікія падзеі яго доўгага жыцця: царскія часы («за Мікалаем», як кажа гаспадар), рэвалюцыя, грамадзянская вайна, панаванне буржуазнай Польшчы, вызваленне, Вялікая Айчынная вайна, зноў вызваленне. Слухаеш яго шматлікія сумныя і вясёлыя гісторыі — і сам сабой узнікае адказ на пытанне: што з'яўляецца крыніцай натхнення майстра, адкуль такая безліч вобразаў? Жывіць творчасці умельца неперадасваючая крыніца народнай мудрасці, жыцьця шматвяковыя скарбы вуснапазятнай творчасці народа, якія становяцца тым багаццямі, чым больш з іх чэпаеш...

...На развітанне гаспадар частуе нас яблыкамі са свайго клапатліва дагледжанага саду, праводзіць да варот і запашае прыязджаць яшчэ. А ў нас вандрунікаў — мастацтвазнаўцаў, акрамя цёплых успамінаў пра гэтага самародка, застаецца новы запіс у кніжачцы: «Пасёлак Івянец, Камсамольская вуліца, старэйшы беларускі разьбяр, вядомы народны ўмелец Апалінары Пупко».

Яўген САХУТА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. 1388.